

Market Responses to the Quality of Audit Partners Work

Masoud Taherinia¹, Mohsen Rashidi², Ayat Amozadeh³, Zahra Mansouri⁴

Received : 2020/01/11

Approved: 2020/04/25

Research Paper

Abstract

Agency problems are created as a result of the conflict of interests that exists between managers and shareholders. Auditing is considered as an effective way to limit the powers of managers in contractual relationships. In this paper, the aim is to test the market response to the quality of audit partners. For this purpose, the data of the listed companies in the Tehran Stock Exchange for the period 2009 to 2017 have been extracted and the regression model of cross-sectional data has been used to test the research hypothesis. The results of the first hypothesis of the research confirm that in companies with high quality audit partners, revenues have a higher reflection in stock prices. The high quality of the audit partner's work manages and controls the amount of information asymmetry and, therefore, the agency's problems related to the company's management decisions. The second hypothesis, entitled changing the auditor and selecting a higher quality auditor, leads to a positive market reaction has also been confirmed if the market believes that the information content of profits increases with the use of high quality auditors, as well as abnormal returns. The audit market response when changing auditors and selecting a higher quality auditing partner is closer to reality (predicted levels). Also, the results of the third hypothesis that auditing by high quality auditing partners has a significant impact on the amount of facilities received, has been confirmed. Because the quality of the audit partners' work has a significant impact on the creditors' view of the risk and timing of the repayment of receivables, the amount of facilities granted therefore increases. On the other hand, the stock price in these companies is a reflection of the real income of these companies.

Keywords: Audit quality, Market response, Audit Partners.

JEL Classification: M42,G41.

DOI: 10.22051/jera.2021.28470.2561

¹ Assistant Professor of Accounting, Faculty of Management and Economics, Lorestan University, Khoramabad, Iran, corresponding author, (taherinia.m@lu.ac.ir)

² Assistant Professor of Accounting, Faculty of Management and Economics, Lorestan University, Khoramabad, Iran, (rashidi.m@lu.ac.ir)

³ Ph.D. Student of Accounting, khomein Branch, Islamic Azad University, Khomein, Iran, (amoozadeh1359@gmail.com)

⁴ MSc of Accounting, Faculty of Management and Economics, Lorestan University, Khoramabad, Iran, (mansourizahra66@gmail.com)

<https://jera.alzahra.ac.ir>

بررسی واکنش بازار به کیفیت کار شرکای حسابداری

مسعود طاهری نیا^۱، محسن رشیدی^۲، آیت عموزاده^۳، زهرا منصوری^۴

تاریخ دریافت: ۹۸/۱۰/۲۱

تاریخ پذیرش: ۹۹/۰۲/۰۶

مقاله پژوهشی

چکیده

مشکلات نمایندگی در نتیجه تضاد منافع که میان مدیران و سهامداران وجود دارد، ایجاد می‌شود. حسابداری به عنوان راهکاری کارآمد برای محدود کردن اختیارات مدیران در روابط قراردادی محسوب می‌شود. در این مقاله، هدف بررسی نوسانات و واکنش بازار به کیفیت کار شرکای حسابداری است. به همین منظور، داده‌های مربوط به شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران برای دوره زمانی ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۶ استخراج و از الگوی رگرسیون داده‌های مقطعی و ترکیبی برای آزمون فرضیه‌های پژوهش استفاده شده است. نتایج فرضیه اول نشان می‌دهد، در شرکت‌هایی که شرکای حسابداری کیفیت کار بالایی دارند، درآمدها انعکاس بالاتری در قیمت سهام دارند. کیفیت کار بالایی شریک حسابداری میزان عدم تقارن اطلاعاتی و از این رو، مشکلات نمایندگی در ارتباط با تصمیمات مدیریتی شرکت را به نحو مناسبی راهبری و کنترل می‌کند. نتایج فرضیه دوم حاکی از واکنش مثبت بازار به تغییر حسابداری و انتخاب حسابداری با کیفیت بالاتر می‌باشد. در صورتی که اعتقاد بازار بر این باشد که با بکارگیری حسابداری با کیفیت کار بالا محتوای اطلاعاتی سودها افزایش می‌یابد و نیز بازده غیرعادی کاهش می‌یابد، واکنش بازار حسابداری به هنگام تعویض حسابداری و انتخاب شریک حسابداری با کیفیت بالاتر به واقعیت (سطوح پیش‌بینی شده) نزدیک‌تر می‌شود. همچنین نتایج فرضیه سوم نشان می‌دهد، حسابداری توسط شرکای با کیفیت بالایی کار حسابداری تأثیر معناداری بر مبلغ تسهیلات دریافتی دارد. زیرا کیفیت کار شرکای حسابداری بر دیدگاه اعتباردهندگان نسبت به ریسک و زمان‌بندی بازپرداخت مطالبات تأثیر با اهمیتی می‌گذارد و از این رو مبلغ تسهیلات اعطایی افزایش می‌یابد. از طرفی، قیمت سهام نیز در این شرکت‌ها بازتابی از درآمدهای واقعی شرکت‌های مزبور است.

واژه‌های کلیدی: کیفیت حسابداری، واکنش بازار، شرکای حسابداری.

طبقه‌بندی موضوعی: M42, G41

DOI: 10.22051/jera.2021.28470.2561

^۱ استادیار حسابداری، دانشکده مدیریت و اقتصاد، دانشگاه لرستان، خرم‌آباد، ایران، نویسنده مسئول، (taherinia.m@lu.ac.ir).

^۲ استادیار حسابداری، دانشکده مدیریت و اقتصاد، دانشگاه لرستان، خرم‌آباد، ایران، (rashidi.m@lu.ac.ir).

^۳ دکتری حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد خمین، خمین، ایران، (amoozadeh1359@gmail.com).

^۴ کارشناس ارشد، دانشکده مدیریت و اقتصاد، دانشگاه لرستان، خرم‌آباد، ایران، (mansourizahra66@gmail.com).

مقدمه

قیمت گذاری و رقابت بازار برای خدمات حسابرسی موضوعی بااهمیت برای قانون گذاران، محققان و سرمایه گذاران به شمار می آید (سنایت، ۱۹۷۷). های و نیکل (۲۰۱۰) با مطالعه تأثیر تبلیغات و تقاضا بر هزینه های حسابرسی مشاهده کردند که تبلیغات به شرکت ها اجازه می دهد روی بهبود کیفیت حسابرسی تمرکز کنند، به همین دلیل ماهیت حسابرسی به عنوان کالایی اعتباری، منجر به تحمیل هزینه و زمان بیشتر یا کمتر از حد در حسابرسی برای افزایش کیفیت حسابرسی می شود. با افزایش تمرکز بازار خدمات حسابرسی و وقوع برخی ناتوانی های حسابرسی، مسئله کیفیت حسابرسی نیز مورد توجه قرار گرفت. کمیته های حسابرسی، افراد شاغل در حسابرسی و نیز بازار رقابتی، باعث ایجاد انگیزه نوآوری و خلاقیت در حسابرسی شده است. کمیسیون اروپا (۲۰۱۰) به این نتیجه رسید که بازار در برخی بخش ها کاملاً متمرکز بوده و توانایی تصمیم گیری صاحبکاران در ارتباط با انتخاب حسابرسان را سلب کرده است. بنابراین، شناخت و بررسی نوسانات کیفیت حسابرسی در زمینه رقابت بازار این خدمات، به نظر بااهمیت می باشد.

جی هری و میهو (۲۰۱۹) دریافتند که حسابرسان و شرکای حسابرسی با افزایش کیفیت کار خود در بازار تلاش های پژوهشی خود را کاهش می دهند، این کاهش پژوهش ها همراه با رفتار اعتباردهندگان و واکنش بازار سبب می شود که مدیران طیف گسترده ای از کیفیت حسابرسی را طلب کنند با وجود ادبیات مستحکم در ارتباط با کیفیت حسابرسی، جزئیات آن از جمله صرف ناشی از کاهش هزینه بدهی، محدودیت های قراردادهای و سایر جنبه ها، به طور کامل مورد بحث و بررسی قرار نگرفته است. رفتار بازار نسبت به کیفیت کار شرکای حسابرسی در طول زمان، به طور کامل شناسایی نشده و بررسی واکنش بازار در بلندمدت بیانگر شناخت ما از بازار حسابرسی می باشد. پژوهش های صورت گرفته در ارتباط با نوسانات و تغییرات افزایشی و کاهش در کیفیت حسابرسی بسیار محدود می باشد از جمله این پژوهش ها می توان به واعظ، رمضان احمدی و رشیدی باغی (۱۳۹۳) و عباس زاده و همکاران (۱۳۹۹) اشاره کرد. در پژوهش های خارجی نیز دانیل و همکاران (۲۰۱۵) واکنش بازار به کیفیت حسابرسی و ارتباط آن با تغییرات محیطی از جمله عرضه اولیه سهام را مورد مطالعه و بررسی قرار دادند. دیدگاه های متفاوت و ناهمگون نسبت به آنچه که کیفیت حسابرسی را تشکیل

میدهد، ناشی از درک متفاوت ذینفعان از کیفیت حسابرسی در فرایند گزارشگری مالی است (نکل و همکاران، ۲۰۱۳). آنچه که مهم است واکنش این ذینفعان (مثل استفاده کنندگان از صورت‌های مالی - موسسات حسابرسی - قانون‌گذاران - نهادهای ناظر و تحلیلگران بازار) به گزارشات حسابرسی و کیفیت آن می‌باشد. بنابراین در این پژوهش واکنش بازار که می‌تواند بیانگر شاخصی از واکنش ذینفعان نسبت به تغییر متغیرهایی را که معمولاً به‌عنوان عوامل اصلی کیفیت حسابرسی در نظر گرفته می‌شوند (از جمله اندازه، پیچیدگی و ریسک)، مورد بررسی قرار گرفته است.

مبانی نظری پژوهش

شرکای حسابرسی و قیمت سهام

بال و همکاران (۲۰۱۲) فرضیه تصدیق (تایید) را اینگونه بیان کردند که گزارشگری مالی حسابرسی شده و افشای اطلاعات خصوصی مدیران مکمل هم هستند. آنها نشان دادند شرکت‌هایی که پیش‌بینی‌های مدیریتی با دفعات بیشتر و دقیق‌تری را ارائه می‌دهند متعهد به تایید گسترده‌تر و بیشتر صورت‌های مالی توسط حسابرسان مستقل و با کیفیت هستند زیرا واکنش بیشتری را از سمت بازار دریافت می‌کنند. فرانسیس (۲۰۱۱) برای حسابرسی با کیفیت چارچوب جامع سنجش کیفیت کار حسابرسی را مطرح می‌کند که شامل عوامل پیشین یعنی عوامل ورودی و فرایند حسابرسی مثل تخصص حسابرسان، ارزیابی ریسک، تردید حرفه‌ای و... و پیامدهای کیفیت حسابرسی مثل تغییر قیمت سهام، واکنش بازار و... می‌باشد.

شواهد قیمت‌گذاری نشان می‌دهد که صاحبکاران شرکت‌های حسابرسی بزرگ بطور داوطلبانه خدمات متمایزی را خریداری کرده و برای آن‌ها قیمت بالاتری نیز پرداخت می‌کنند و درجه بالاتری از کیفیت حسابرسی ارائه می‌نمایند (دیوید و همکاران، ۲۰۱۴).

شرکای حسابرسی با کیفیت کار بالا از دو طریق می‌توانند برای فعالان در بازار سرمایه ارزش اطلاعاتی ایجاد کنند. نخست، بکارگیری حسابرسی با کیفیت می‌تواند به‌عنوان علامتی درباره ارزش پایه‌ای شرکت برای سرمایه‌گذاران غیرمطلع در نظر گرفته شود. به نحوی که تیتمن و ترومن (۱۹۸۶) در پژوهش خود به این نتیجه رسیده‌اند که حسابرسان با کیفیت بالا قادر به ارائه اطلاعات دقیق‌تری درباره ارزش شرکت هستند و از این رو، کارآفرینانی که دارای

اطلاعات مساعدی درباره شرکت خود می‌باشند، حسابرسان با کیفیت بالاتر را انتخاب می‌کنند. این دیدگاه مبتنی بر این رویکرد است که ارزش اطلاعاتی حسابرسی با توجه به انتظارات افراد نسبت به کیفیت حسابرسی متغیر است (دای، ۱۹۹۳). دوم، از آن جایی که شریک حسابرسی با کیفیت کار بالاتر اطلاعات دقیق‌تری را درباره شرکت فراهم می‌کند بنابراین بکارگیری آن، عدم تقارن اطلاعاتی بین شرکت و سرمایه‌گذاران را کاهش می‌دهد. شکاف اطلاعاتی با توجه به شرایط طرفین، متفاوت است. زمانی که اطلاعات سرمایه‌گذار برای شناسایی ارزش شرکت کافی نباشد و نیاز به اطلاعات خارجی باشد، کیفیت حسابرسی نقش اساسی را در سرمایه‌گذاری ایفا می‌کند. در این شرایط نقش علامت‌دهی حسابرسی نسبت به نقش کنترلی برتری دارد. نقش علامت‌دهی حسابرسی باعث حذف عدم تقارن اطلاعاتی بین شرکت و بازار سرمایه می‌شود (واعظ و رشیدی باغی، ۱۳۹۳).

بر اساس پژوهش‌های پیشین، اطلاعات مربوط به اعلام سودهای جدید در قیمت سهام منعکس می‌شود و به‌عنوان معیاری از انتظارات سرمایه‌گذاران نسبت به کیفیت سود مدنظر قرار می‌گیرد. این نوع از ارزش‌گذاری تحت تأثیر ویژگی‌های خاص مؤسسات حسابرسی قرار می‌گیرد (تئو و وانگ، ۱۹۹۳). به‌عبارتی، با توجه به اطمینانی که کیفیت حسابرسی نسبت به کیفیت سود فراهم می‌سازد، بازار سرمایه نسبت به بکارگیری شرکای حسابرسی با کیفیت کار بالا، واکنش نشان می‌دهد. از طرفی، مؤسسات بزرگ حسابرسی از فرآیندهای حسابرسی استاندارد برای رسیدگی صاحبکاران استفاده می‌کنند که منجر به واکنش بازار سرمایه نسبت به انتخاب این مؤسسات می‌شود. بنابراین، فرضیه اول پژوهش به شرح زیر است:

فرضیه اول: در شرکت‌هایی که شرکای حسابرسی با کیفیت کار بالا را بکار می‌گیرند، درآمدها انعکاس بالاتری در قیمت سهام دارند.

واکنش بازار و تغییر حسابرسی

نیکولز و اسمیت (۱۹۸۳) در تحقیق خود یافتند که تغییر حسابرسی از شرکت‌های حسابرسی بزرگ به شرکت‌های حسابرسی غیر بزرگ، منجر به واکنش منفی بازار حوالی تاریخ اعلام تغییر میشود و تغییرات از شرکت‌های حسابرسی غیر بزرگ به شرکت‌های حسابرسی بزرگ باعث واکنش مثبتی در بازار میشود، گرچه خالص تفاوت از لحاظ آماری معنی‌دار نبود. تئو و

ونگ (۱۹۹۳) در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند که میزان واکنش قیمتی بازار به سود غیر منتظره به طور قابل توجهی برای صاحبکاران شرکت های حسابرسی بزرگ، بیشتر از صاحبکاران شرکت های حسابرسی غیر بزرگ است.

در صورتیکه بازار اعتقاد داشته باشد که محتوای اطلاعاتی سودها به هنگام بکارگیری حسابرسان با کیفیت کار بالا افزایش یابد، بنابراین انتظار بر این است که به هنگام تغییر حسابرسان توسط شرکت ها و انتخاب حسابرسان با کیفیت کار بالاتر، بازار واکنش مثبتی داشته باشد. این رویکرد مطابق با این دیدگاه است که واکنش بازار به تغییر حسابرسان بستگی به خصوصیات حسابرسان دارد. در همین راستا، نیکل، نایکر و پاچیکو (۲۰۰۷) نشان دادند که واکنش بازار به تغییر حسابرسان بستگی به تخصص حسابرسان پیشین دارد. سجادی و همکاران (۱۳۹۶) نیز در پژوهش خود نشان دادند که تغییر حسابرسان در سطح شریک می تواند عاملی برای افزایش کیفیت حسابرسی تلقی شود. بنابراین فرضیه دوم پژوهش بصورت زیر مطرح می شود:

فرضیه دوم: تغییر حسابرسان و انتخاب حسابرسان با کیفیت بالاتر منجر به واکنش مثبت بازار می شود.

کیفیت حسابرسی و اعتبار دهندگان

برای فعالان بازار بدهی، گزارش های حسابرسی های با کیفیت ارزشمند است. در قراردادهای بدهی از صورت های مالی استفاده می شود و حسابرسی با کیفیت هزینه های نمایندگی را برای اعتبار دهندگان کاهش می دهد (واتس و زیمرمن، ۱۹۸۶). با توجه به خطر رقابت، اعتبار دهندگان مجبور به تحمل هزینه های نمایندگی به شکل کاهش نرخ بهره یا پذیرش شرایط اعتبار گیرنده مثل اخذ وثائق کمتر در قرارداد می باشند. بنابراین مشکلات نمایندگی، نوسانات بازار، عدم تقارن اطلاعاتی و نیز عوامل کلان اقتصادی در تعیین نرخ های وام مؤثر واقع می شوند (فرانسیس و وانگ، ۲۰۲۰). پژوهش های پیشین نشان می دهد که در شرکت های خصوصی، انجام حسابرسی منجر به پرداخت نرخ بهره بانکی کمتری نسبت به شرکت های دیگر می شود (بلک وول، نولاند و وینترز، ۱۹۹۸). از طرفی، مینس (۲۰۱۱) به این نتیجه رسید که اعتبار دهندگان در تعیین نرخ وام به اطلاعات مالی حسابرسان شده وزن بیشتری می دهند. در مقایسه با سایر وام ها و تسهیلات، قراردادهای بدهی مربوط به شرکت ها بدلیل ماهیت فعالیت،

تنوع عملیات تجاری، استراتژی ها و نوع مدیریت شرکت بسیار متفاوت است. در فرآیند پذیره نویسی قراردادهای بدهی بانک برای استنباط چشم انداز بازپرداخت، به ترکیبی از تجزیه و تحلیل کمی و کیفی اعتماد می کند. تجزیه و تحلیل کمی شامل جمع آوری اطلاعات خصوصی (به عنوان مثال، پیش بینی های مالی، ارزیابی وثیقه، داده های هزینه داخلی) و عمومی (به عنوان مثال، گزارش های مالی، پرونده های نظارتی، ارزش وثیقه ها) است که یک رتبه بندی داخلی از نظر ریسک ایجاد می کند، و از این طریق توانایی بازپرداخت مورد انتظار وام گیرنده را خلاصه می کند. اطلاعات کمی به تنهایی برای ارزیابی کامل چشم انداز بازپرداخت وام گیرنده غالباً ناکافی است، زیرا پیش بینی و انعقاد صریح همه وقایع آینده که ممکن است بر توانایی بازپرداخت بدهی وام گیرنده تأثیر بگذارد، دشوار است. لذا علاوه بر اطلاعات کمی، در نظر گرفتن اطلاعات کیفی مثل نوع فعالیت شرکت، نوع صنعت، کیفیت حسابرسان شرکت و موارد دیگر در سطح خرد و کلان کشور میتواند در ارزیابی توان بازپرداخت وام گیرنده مورد استفاده قرار گیرد. صورت های مالی با کیفیت (حسابرسی شده) در کاهش هزینه های نمایندگی اعتبار دهندگان و دستیابی به شرایط قراردادی بهتر بدهی برای شرکت می تواند موثر باشد. بنابراین، فرضیه سوم پژوهش به صورت زیر ارائه می شود:

فرضیه سوم: حسابرسی توسط شرکای با کیفیت بالای کار حسابرسی تأثیر معناداری بر مبلغ تسهیلات دریافتی دارد.

پیشینه پژوهش

علوی طبری، بشیری منش (۱۳۹۲) در مطالعه خود نشان دادند که کیفیت حسابرسان و تغییر به حسابرسان بزرگتر اثر مثبتی بر ضریب واکنش سود برای شرکتهای دارای سود غیر عادی مثبت (منفی) دارد و تغییر به حسابرسان کوچکتر اثر منفی بر ضریب واکنش سود برای شرکتهای دارای سود غیر عادی مثبت (منفی) دارد. تغییر به حسابرس بزرگتر کیفیت بالای سود را نشان می دهد و منجر به واکنش بیشتر سرمایه گذاران به تغییرات مثبت سود و افزایش قیمت و کاهش کمتر قیمت در صورت تغییرات منفی سود می شود. بطور مشابه تغییر به حسابرس کوچکتر می تواند بیانگر کیفیت پائین سود باشد و منجر به پاسخ منفی به بازار گردد. بطور کلی، در بازار سرمایه ایران اطلاعات درباره شرکت حسابرسان برای سرمایه گذار با ارزش تلقی می شود.

ودیعی، کاردان و هوشمند (۱۳۹۷) در پژوهش خود نشان دادند که بین موسسات حسابرسی گروه «الف» و خطای پیش‌بینی سود، ارتباط منفی و معناداری وجود دارد. همچنین نتایج نشان داد که نرخ بازده دارایی‌ها و اهرم مالی تأثیر مثبت و معناداری بر میزان خطای سود پیش‌بینی شده دارد. با وجود این، بین متغیرهای رتبه حسابرس و نوع اظهارنظر حسابرس با میزان خطای سود پیش‌بینی شده ارتباط معناداری مشاهده نگردید.

بهارمقدم، جوکار (۱۳۹۷) در پژوهشی تحت عنوان " اثر تعدیل‌کنندگی کیفیت حسابرسی بر تمایلات سرمایه‌گذاران در قیمت‌گذاری سهام " نشان دادند که گزارشات حسابرس، اعتماد سرمایه‌گذاران به اطلاعات حسابداری را تقویت می‌کند و بر تمایلات سرمایه‌گذاران در قیمت‌گذاری سهام تأثیر می‌گذارد؛ اما اندازه حسابرس دارای اثر تعدیل‌کنندگی نمی‌باشد و تأثیری بر تمایلات سرمایه‌گذاران در بازار سرمایه ندارد.

زمانی، سهرابی (۱۳۹۷) در پژوهش خود تحت عنوان تأثیر حاکمیت شرکتی و کیفیت حسابرسی بر تأمین مالی از طریق وام بانکی در شرکت‌های فعال در حوزه صنعت، معدن، بازرگانی و حمل‌ونقل به این نتیجه رسیدند که وجود حاکمیت شرکتی، تأثیر مثبت و معناداری بر تأمین مالی از طریق وام بانکی دارد؛ در حالی که کیفیت حسابرسی این تأثیر را ندارد.

خانی، رجب‌دردی و صدیقی (۱۳۹۹) در مطالعه رابطه کیفیت حسابرسی (اندازه مؤسسه حسابرسی، تخصص حسابرس در صنعت و دوره تصدی حسابرس) و حق‌الزحمه غیرعادی حسابرس با اظهارنظر حسابرس نسبت به تداوم فعالیت به این نتیجه دست یافتند که کیفیت بالاتر حسابرسی، باعث کاهش ابهام در تداوم فعالیت می‌شود. همچنین، بین اندازه مؤسسه حسابرسی و ابهام در تداوم فعالیت رابطه منفی و معناداری وجود دارد. افزون بر آن، بین تخصص حسابرس در صنعت و ابهام در تداوم فعالیت رابطه منفی و معناداری مشاهده شد.

آذین‌فر و همکاران (۱۳۹۹) در مطالعه خود تحت عنوان کیفیت حسابرسی، سیاست چرخش مؤسسات حسابرسی و حق‌الزحمه حسابرس: رویکرد مدل‌سازی معادلات ساختاری دریافتند که کیفیت حسابرسی با سیاست چرخش حسابرس رابطه معناداری دارد و کیفیت حسابرسی منجر به افزایش حق‌الزحمه حسابرس خواهد شد.

دمرجین، دونووان و جنینگز (۲۰۲۰) در مطالعه ارزیابی صحت اطلاعات آینده‌نگرانه در مذاکرات قرارداد بدهی: دقت پیش‌بینی مدیریت و وام‌های خصوصی دریافتند که اطلاعات پیش روی وام‌دهندگان برای پیش‌بینی عملکرد آینده و بازده مورد انتظار وام مهم است. با این حال، برخلاف صورت‌های مالی تاریخی اطلاعات آینده‌نگر توسط وام‌دهندگان یا حسابرسان خارجی قابل تأیید نیستند. آنها بیان کردند که صحت پیش‌بینی‌های قبلی وام‌گیرنده معیاری را ارائه می‌دهد که به وام‌دهنده امکان ارزیابی توانایی وام‌گیرنده در تولید اطلاعات دقیق آینده‌نگر را می‌دهد و به وام‌دهنده اجازه می‌دهد اعتماد بیشتری به پیش‌بینی‌های وام‌گیرنده از ارزش آینده داشته باشد. مطابق با این استدلال، آنها دریافتند که قراردادهای بدهی با وام‌گیرندگان دارای پیش‌بینی‌های مدیریتی دقیق‌تر، نرخ بهره درست‌تری را نشان می‌دهند.

دونوان، مارتین و فیلیپس (۲۰۲۰) بررسی کردند که آیا شناخت اقلام در صورت‌های مالی در مقابل افزایش آن در طراحی قرارداد بدهی تأثیر دارد؟ شواهد نشان می‌دهد که شناخت از طریق صورت‌های مالی امکان کنترل مؤثرتر و استفاده از میثاق‌ها را فراهم می‌کند زیرا صورت‌های مالی وضعیت مالی وام‌گیرنده را بهتر نشان می‌دهند.

لی و لیوین (۲۰۲۰) در مطالعه شناسایی نقش شریک حسابرسی در کیفیت حسابرسی به این نتیجه رسیدند که انگیزه شرکای حسابرسی برای ارائه حسابرسی با کیفیت بالا زمانی که کیفیت کنترل‌های داخلی مؤسسه حسابرسی بالا باشد، افزایش می‌یابد. اما ممکن است به‌طور همزمان انگیزه‌های شرکا را برای حفظ سیستم‌های کنترل کیفیت داخلی خوب کاهش دهد، که این امر منجر به مرور سبب کاهش کیفیت حسابرسی می‌شود.

چمبرز و پاین (۲۰۰۸) در مطالعه خود با عنوان «کیفیت حسابرسی و اقلام تعهدی غیرعادی» به این نتیجه رسیدند که مقدار بازده عملیاتی مربوط به اقلام تعهدی غیرعادی با کیفیت حسابرسی رابطه منفی دارد.

لی و رودن (۲۰۰۷) در پژوهش خود نشان دادند که حسابرسی با کیفیت بالاتر، رابطه مثبت و معناداری با دقت پیش‌بینی بالاتر سود دارد. هرچه کیفیت حسابرسی افزایش یابد، کیفیت اطلاعات حسابداری افزایش می‌یابد، بنابراین پیش‌بینی که به پشتوانه این اطلاعات در مورد بازده صورت می‌گیرد، از خطای کمتری برخوردار است.

مطالعات انجام شده زوایای مختلفی از کیفیت حسابرسی و رابطه آن با متغیرهای مختلف اقتصادی را بررسی کرده اند آنچه که میتواند به غنای ادبیات موضوع بیفزاید مطالعه اثر کیفیت حسابرسی (شریک با کیفیت بالا) بر بازار و واکنش های بازار به آن است که در مطالعه حاضر بررسی شده است.

روش پژوهش

پژوهش حاضر بر اساس هدف، از نوع توصیفی و بر اساس ماهیت و روش از نوع همبستگی است. با توجه به اینکه این پژوهش می تواند در فرآیند تصمیم گیری سرمایه گذاران مورد استفاده قرار گیرد، نوع پژوهش کاربردی محسوب می شود. در اجرای طرح پژوهش توصیفی، محقق متغیرها را دستکاری نمی کند یا برای وقوع رویدادها شرایطی را به وجود نمی آورد. بر اساس این طبقه بندی به دلیل این که هیچ یک از متغیرهای پژوهش دستکاری نشده اند و به توصیف اطلاعات گردآوری شده بسنده می شود، روش پژوهش توصیفی است. پژوهش های همبستگی شامل پژوهش هایی است که در آنها سعی می شود رابطه بین متغیرهای مختلف با استفاده از ضریب همبستگی، کشف یا تعیین شود. در پژوهش همبستگی، هدف اصلی مشخص کردن رابطه بین دو یا چند متغیر، اندازه و مقدار آن رابطه است.

در این پژوهش برای گردآوری داده ها و اطلاعات، ابتدا از روش کتابخانه ای استفاده شده است. در روش کتابخانه ای، مبانی نظری پژوهش، از کتب و مجلات تخصصی فارسی و لاتین گردآوری می شود. سپس، برای گردآوری داده های پژوهش حاضر از لوح های فشرده آرشیو تصویری و آماری سازمان بورس اوراق بهادار تهران، سایت رسمی شرکت بورس اوراق بهادار تهران و دیگر پایگاه های اینترنتی مرتبط، اطلاعات حسابداری شرکت های بورسی و دیگر منابع اطلاعاتی استفاده شده است.

مدل و متغیرهای پژوهش

به منظور آزمون فرضیه اول پژوهش از مدل گال و همکاران (۲۰۱۳) استفاده شده است:

مدل (۱)

$$CAR_{it} = a_0 + a_1 SURPRISE_{it} + a_2 QPartner_{it} + a_3 SURPRISE_{it} * QPartner_{it} \\ + \alpha_4 LEV_{it} + \alpha_5 SIZE_{it} + \alpha_6 LOSS_{it} + a_7 CURRENT_{it} \\ + \alpha_8 LINV_{it} + \alpha_9 STDRET_{it} + \varepsilon$$

در مدل مذکور؛

CAR بازده غیرعادی؛ SUPRRISE نوسان سود فصلی؛ QPARTNER کیفیت کار شریک حسابرسی؛ LEV اهرم مالی؛ SIZE اندازه شرکت؛ LOSS زیان شرکت؛ CURRENT نسبت جاری؛ LINV سرمایه گذاری بلندمدت و STDRET معیار ریسک است.

به منظور آزمون فرضیه دوم پژوهش از مدل زیر استفاده شده است:

مدل (۲)

$$CAR_{it} = a_0 + a_1 PartnerCH_{it} + a_2 LEV_{it} + a_3 SIZE_{it} + a_4 LOSS_{it} \\ + a_5 CURRENT_{it} + \alpha_6 LINV_{it} + \alpha_7 STDRET_{it} + \varepsilon$$

در مدل مذکور؛

CAR بازده غیرعادی؛ PartnerCH تغییر حسابرس؛ LEV اهرم مالی؛ SIZE اندازه شرکت؛ LOSS زیان شرکت؛ CURRENT نسبت جاری؛ LINV سرمایه گذاری بلندمدت و STDRET معیار ریسک است.

به منظور آزمون فرضیه سوم پژوهش از مدل زیر استفاده شده است:

مدل (۳)

$$ContractTe_{it} = a_0 + a_1 QPartner_{it} + a_2 LEV_{it} + a_3 SIZE_{it} + a_4 LOSS_{it} \\ + a_5 CURRENT_{it} + \alpha_6 LINV_{it} + \alpha_7 STDRET_{it} + \varepsilon$$

در مدل مذکور؛

ContractTe میزان تسهیلات دریافتی؛ QPartner کیفیت کار شریک حسابرسی؛ LEV اهرم مالی؛ SIZE اندازه شرکت؛ LOSS زیان شرکت؛ CURRENT نسبت جاری؛ LINV سرمایه گذاری بلندمدت و STDRET معیار ریسک است.

متغیر وابسته

بازده غیرعادی: بازده غیر عادی سهام عبارت است از تفاوت بازده واقعی شرکت و بازده بازار (رمضان احمدی و جمالی، ۱۳۹۲) و از طریق رابطه زیر محاسبه می‌شود:

$$AR_{i,t} = R_{i,t} - R_{m,t}$$

که در این رابطه:

$R_{m,t}$: برابر است با نرخ بازده بازار و برای محاسبه بازده بازار از شاخص بازده نقدی (R_m) و قیمت بورس اوراق بهادار تهران (TEDPIX) استفاده شده است که به شرح زیر است.

$$R_m = \frac{TEDPIX_t - TEDPIX_{t-1}}{TEDPIX_{t-1}}$$

برای محاسبه بازده سالانه سهام شرکت از فرمول جامع بازده طبق رابطه زیر استفاده شده است.

$$R_{it} = \frac{P_t(1 + \alpha + \beta) - (P_{t-1} + C\alpha) + D_t}{P_{t-1} + C\alpha}$$

که در آن:

P_t قیمت سهام در پایان دوره t ؛ P_{t-1} قیمت سهام در ابتدای دوره t یا پایان دوره $t-1$ ؛ D_t سود نقدی پرداختی در سال؛ A درصد افزایش سرمایه از محل مطالبات و آورده نقدی؛ β درصد افزایش سرمایه از محل اندوخته؛ C مبلغ اسمی پرداخت شده توسط سرمایه گذار بابت افزایش سرمایه از محل آورده نقدی.

مبلغ تسهیلات دریافتی: در این پژوهش از میزان تسهیلات دریافتی به عنوان متغیر مستقل استفاده شده است و برابر با لگاریتم مجموع تسهیلات بلندمدت دریافتی از بانک‌ها و سایر مؤسسات مالی می‌باشد (جوی و همکاران، ۲۰۱۴).

متغیرهای مستقل

نوسان سود فصلی: برابر با تفاوت بین سود فصل اول و چهارم ارایه شده توسط شرکت‌های بورسی تقسیم بر قیمت پایانی سهام در آن فصل است (گال و همکاران، ۲۰۱۳).

تغییر حسابرسی: متغیری مجازی است. تغییر شرکای حسابرسی با کیفیت کار پایین و انتخاب شرکای با کیفیت کار بالا، عدد یک را می‌پذیرد و در غیر این صورت صفر می‌باشد. اگر باقیمانده خطای مدل ۳ (مدل کیفیت کار شریک حسابرسی) بزرگتر از صفر باشد بیانگر کیفیت کار بالا شرکای حسابرسی و در غیر این صورت کیفیت کار پایین آنها است.

کیفیت حسابرسی: به منظور بررسی کیفیت حسابرسی هر شریک، مدل جونز تعدیل شده (۱۹۹۱) برای صاحبکاران هر شریک (بر اساس نام و امضای شریک در گزارش حسابرسی) برآورد می‌شود. در این مدل از اقلام تعهدی اختیاری استفاده می‌شود که تحت اختیار و کنترل مدیریت قرار دارد و مدیریت از طریق دست‌کاری آن سود را مدیریت می‌کند. این بخش از اقلام تعهدی معمولاً حاصل کسر اقلام تعهدی غیر اختیاری از جمع کل اقلام تعهدی است. با توجه به تأثیرهای متفاوت اقلام تعهدی اختیاری بر سود و زیان دوره، می‌توان این اقلام را در دو شکل اقلام تعهدی اختیاری و قدر مطلق اقلام تعهدی اختیاری مورد مطالعه قرار داد. به این ترتیب، در این پژوهش از این مدل برای محاسبه اقلام تعهدی اختیاری هر صاحبکار به عنوان شاخص کیفیت حسابرسی شرکای حسابرسی استفاده شده است:

$$TA_t = (\Delta CA_t - \Delta CL_t - \Delta CASH_t + \Delta STDEBT_t - DEPN_t) \quad \text{مدل (۴)}$$

مدل (۵)

$$TA_t/A_{t-1} = a_1(1/A_{t-1}) + a_2(\Delta REV_t - \Delta REC_t/A_{t-1}) + a_3(PPE_t/A_{t-1}) + \alpha_4 ROA_{t-1} + \varepsilon$$

در این معادله داریم:

TA_t : کل اقلام تعهدی در سال t ; ΔCA_t : تغییر در دارایی‌های جاری؛ ΔCL_t : تغییر در بدهی‌های جاری؛ $\Delta CASH_t$: تغییر در وجه نقد؛ $\Delta STDEBT_t$: تغییر در حصة جاری تسهیلات دریافتی در سال t ; $DEPN_t$: تغییر در هزینه استهلاک دارایی‌های مشهود و نامشهود؛ ΔREV_t : درآمد سال t منهای درآمد سال $t-1$ ؛ PPE_t : اموال، ماشین‌آلات و تجهیزات (ناخالص) در پایان سال t ؛ A_{t-1} : کل دارایی‌ها در سال $t-1$ و REC_t : تغییر در حساب‌های دریافتی سال t تعریف شده است.

پس از برآورد مدل فوق، بر اساس پژوهش‌های آئوبدیا و همکاران (۲۰۱۵) مدل زیر به منظور تعیین کیفیت حسابرسی هر شریک (QPartner) برآورد می‌شود:

مدل (۶)

$$ABSDA = a_0 + a_1LOSS + a_2LEV + a_3TURN + \alpha_4SIZE_t + a_5BTM + a_6AGE + a_7CFO + \alpha_8STDCFO_t + \alpha_9IND\_MKTSHARE\_EP_t + a_{10}TENURE_{EP} + a_{11}BIG + a_{12}SIZE\_EP + \alpha_{13}CI\_EP_t + \varepsilon$$

در مدل مذکور؛

ABSDA اقلام تعهدی بدست آمده از مدل (۵)؛ LOSS زیان شرکت؛ LEV اهرم مالی؛ TURN گردش فروش؛ SIZE اندازه شرکت؛ BTM ارزش دفتری به ارزش بازار؛ AGE عمر شرکت؛ CFO جریان نقد عملیاتی؛ STDCFO انحراف معیار جریان نقد عملیاتی؛ IND_MKTSHARE_EP سهم بازار شریک حسابرسی؛ TENURE تداوم انتخاب شریک حسابرسی؛ BIG اندازه مؤسسه حسابرسی؛ SIZE_EP اندازه صاحبکاران شریک حسابرسی و CI_EP سطح اهمیت صاحبکار است.

متغیرهای کنترل

در این پژوهش برخی از مهمترین متغیرهای که بر مبنای پژوهش‌های قبلی به عنوان عوامل مؤثر بر بازده غیرعادی و تسهیلات دریافتی شناخته شده‌اند، به عنوان متغیرهای کنترلی مدنظر قرار گرفتند که عبارتند از:

اهرم مالی: از طریق نسبت بدهی‌ها به کل دارایی‌های محاسبه می‌شود.

اندازه شرکت: در این پژوهش از لگاریتم طبیعی دارایی‌های شرکت استفاده شده است.

زیان: متغیر موهومی است که اگر شرکت در سال جاری، سال قبل و یا در دو سال قبل زیان داشته باشد عدد یک و در غیر این صورت صفر می‌باشد.

نسبت جاری: برابر با نسبت دارایی‌های جاری به مجموع دارایی‌ها می‌باشد.

سرمایه‌گذاری بلند مدت: برابر با نسبت دارایی‌های ثابت به مجموع دارایی‌های ابتدای دوره می‌باشد.

ریسک: برابر با انحراف معیار بازده ۳ ساله شرکت است.

جامعه آماری و نحوه انتخاب شرکت‌ها

جامعه آماری مورد مطالعه این پژوهش، کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بین سال‌های ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۶ است. در این پژوهش، برای انتخاب نمونه، از کل داده‌های در دسترس استفاده شده است. نخست تمام شرکت‌هایی که می‌توانستند در نمونه‌گیری شرکت کنند، انتخاب شدند. سپس، از بین کلیه شرکت‌های موجود، شرکت‌هایی که واجد هر یک از شرایط زیر نبوده‌اند، حذف شده و در نهایت شرکت‌های باقی مانده برای انجام آزمون انتخاب شده‌اند:

- ۱- به منظور همگن شدن نمونه آماری در سال‌های مورد بررسی، پیش از سال ۱۳۸۶ در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته شده باشند.
  - ۲- به لحاظ افزایش قابلیت مقایسه، دوره مالی شرکت‌ها منتهی به پایان اسفند ماه باشد.
  - ۳- نمونه آماری شامل شرکت‌های واسطه‌گری مالی، سرمایه‌گذاری، لیزینگ، بانک‌ها و شرکت‌های بیمه نمی‌شود.
  - ۴- شرکت‌ها طی قلمرو زمانی این پژوهش تغییر فعالیت یا دوره مالی نداده باشند.
  - ۵- داده‌های مورد نظر شرکت‌ها در دسترس باشد.
- در نهایت شرکت‌های مورد بررسی در این پژوهش، شامل ۱۲۰ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بوده است.

یافته‌های پژوهش

آمار توصیفی

برای آرایه یک نمای کلی از خصوصیات مهم متغیرهای محاسبه شده، در نگاره زیر برخی از مفاهیم آمار توصیفی این متغیرها، شامل میانگین، میانه، انحراف معیار، حداقل و اکثر مشاهدات ارائه شده است. بررسی نتایج کمی آمار توصیفی متغیرهای پژوهش با توجه به نگاره فوق بیانگر ارزش ۰/۰۴۲۸ برای میانگین بازده غیر عادی است. میانگین متغیر میزان تسهیلات

دریافتی برابر با ۵/۰۰۶۹ است. میانگین متغیرهای سود فصلی و کیفیت شریک حسابرسی نیز به ترتیب برابر با ۰/۰۵۸۷ و ۰/۰۲۱۵ است. ارزش میانگین برای تغییر حسابرس برابر با ۰/۳۸ می‌باشد. میانگین متغیر اهرم مالی ۰/۶۰ می‌باشد که بیانگر تأمین بخش عمده‌ای از منابع شرکت از طریق بدهی می‌باشد. میانگین نسبت جاری ۰/۶۴۹۰ می‌باشد. به عبارتی، بخش عمده‌ای از دارایی‌های شرکت‌ها جاری می‌باشند که نیازمند تلاش و رسیدگی حسابرسی بیشتر می‌باشد. میانگین متغیر سرمایه‌گذاری بلندمدت که برابر با نسبت دارایی ثابت به مجموع دارایی‌هاست، برابر با ۰/۳۸۱۲ می‌باشد که نشان‌دهنده محدود بودن دارایی‌های ثابت است که می‌توان علت آن را در حال رشد بودن شرکت‌ها عنوان نمود که هنوز به سطح بالایی از دارایی‌های ثابت و یا تجهیزات و ماشین‌آلات نرسیده‌اند (واعظ و همکاران، ۱۳۹۲).

تکانه (۱): آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیرها	میانگین	میانه	انحراف معیار	حداکثر	حداقل
بازده غیرعادی	۰/۰۴۲۸	۰/۰۳۹۹	۰/۱۲۵۴	۰/۲۵۱۶	-۰/۱۰۲۵
مبلغ تسهیلات دریافتی	۵/۰۰۶۹	۴/۹۶۸۵	۰/۶۲۶۶	۷/۷۱۵۰	۳/۲۲۹۰
سود فصلی	۰/۰۵۸۷	۰/۰۴۰۰	۰/۰۷۱۲	۰/۱۰۲۱	۰/۰۰۰۰
کیفیت شریک حسابرسی	۰/۰۲۱۵	۰/۰۱۹۷	۰/۱۴۸۳	۰/۲۹۳۷	-۰/۱۹۳۴
تغییر حسابرس	۰/۳۱۴۸	۰/۰۰۰۰	۰/۴۶۴۹	۱/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
اهرم مالی	۰/۶۰۲۸	۰/۵۸۰۹	۰/۲۴۲۹	۰/۸۷۶۴	۰/۱۵۴۱
اندازه شرکت	۵/۲۵۱۵	۵/۱۷۹۱	۱/۲۶۵۱	۹/۷۹۸۱	۴/۵۱۴۱
زیان	۰/۰۸۱۵	۰/۰۰۰۰	۰/۲۷۴۱	۱/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
نسبت جاری	۰/۳۴۹۰	۰/۴۰۰۰	۰/۲۱۳۸	۰/۸۷۰۰	۰/۱۷۰۰
سرمایه‌گذاری بلندمدت	۰/۳۸۱۲	۰/۳۵۰۰	۰/۲۱۱۰	۰/۹۳۳۰	۰/۰۳۵۰
ریسک	۰/۱۷۴۷	۰/۱۵۷۰	۰/۱۲۶۴	۰/۴۷۲۱	۰/۰۳۰۸

آمار استنباطی

قبل از برازش الگوها لازم است تا آزمون F لیمر به منظور بررسی استفاده از روش داده‌های تابلویی با اثرات ثابت در مقابل روش داده‌ای ترکیبی انجام شود.

نگاره (۲): نتایج آزمون F لیمر برای الگوهای پژوهش

الگوی پژوهش	آماره	سطح خطا	روش پذیرفته شده
الگوی ۴	۶/۳۳۵۷	۰/۰۰۰۰	داده‌های تابلویی
الگوی ۵	۵/۲۵۱۸	۰/۰۰۰۰	داده‌های تابلویی
الگوی ۶	۵/۴۵۱۶	۰/۰۰۰۰	داده‌های تابلویی

نتایج حاصل از آزمون F لیمر برای الگوی پژوهش در نگاره (۲) نشان داده شده است. با توجه به آماره و سطح خطای آزمون F لیمر برای الگوهای پژوهش، لازم است برای انتخاب از بین الگوی داده‌های تابلویی با اثرات ثابت یا داده‌های تابلویی با اثرات تصادفی، آزمون هاسمن نیز انجام شود. نتایج مربوط به آزمون هاسمن نیز در نگاره (۳) نشان داده شده است.

نگاره (۳): نتایج آزمون هاسمن برای الگوهای پژوهش

الگوی پژوهش	آماره	سطح خطا	روش پذیرفته شده
الگوی ۴	۲/۰۲۹۷	۰/۰۰۵۱	الگوی اثرات ثابت
الگوی ۵	۳/۹۵۸۴	۰/۰۰۰۰	الگوی اثرات ثابت
الگوی ۶	۲/۵۵۱۴	۰/۰۰۱۲	الگوی اثرات ثابت

همانطور که در نگاره (۳) قابل مشاهده است، نتایج حاکی از رد شدن فرضیه H_0 برای الگوهای پژوهش بوده، در نتیجه الگوی داده‌های تابلویی با اثرات ثابت ارجح است. بنابراین، برای تخمین الگوهای پژوهش از روش داده‌های تابلویی با اثرات ثابت استفاده شده است.

در پژوهش حاضر، از آزمون VIF جهت تشخیص همخطی استفاده شده است که در تمامی مدل‌ها کمتر از ۱۰ است. نگاره (۴) نتایج حاصل از برآورد مدل‌های پژوهش را نشان می‌دهد. بر اساس نتایج تخمین مدل‌های چهارم، پنجم و ششم، می‌توان نتیجه گرفت که مدل‌های پژوهش معنادار است؛ زیرا مقدار سطح خطای احتمال مربوط به آماره F برای همه آنها برابر صفر و کمتر از ۵ درصد است. در نتیجه، حتی در سطح اطمینان ۹۹ درصد نیز معنادار بودن مدل‌ها پذیرفته می‌شود. همچنین، با توجه به مقدار آماره دوربین-واتسون مدل‌ها که در نگاره (۴) عنوان شده است، می‌توان نتیجه گرفت که مدل‌های پژوهش مشکل خود همبستگی ندارند. با توجه به تأیید شدن آماره‌های مدل‌ها، فرضیه‌های پژوهش بررسی می‌شوند.

با توجه به نتایج ارائه شده در نگاره (۴)؛ آماره t مربوط به فرض صفر، مبنی بر اینکه در شرکت‌هایی که شرکای حسابرسی با کیفیت کار بالا را به کار می‌گیرند، درآمدها انعکاس بالاتری در قیمت سهام ندارند، برابر $۲/۷۷۲۴$ - است که سطح خطای آن کوچکتر از $۰/۰۵$ است، بنابراین فرض صفر در سطح خطای ۵ درصد رد می‌شود. در نتیجه، در شرکت‌هایی که شرکای حسابرسی با کیفیت کار بالا را به کار می‌گیرند، استفاده‌کنندگان بیشتر به گزارش‌های حسابرسی اتکا می‌کنند این افزایش اعتماد منجر به افزایش قیمت سهام می‌شود و چون در بازار قیمت سهام منعکس‌کننده اطلاعات درون‌سازمانی از جمله درآمد است در نتیجه بازده غیرعادی ناشی از تفاوت بازدهی سهم با بازدهی بازار کاهش یافته می‌یابد.

نگاره (۴): نتایج حاصل از برآورد مدل‌های پژوهش

متغیر	مدل ۴		مدل ۵		مدل ۶	
	ضریب	آماره t	ضریب	آماره t	ضریب	آماره t
عرض از مبدا	-۰/۳۳۱۵	*-۳/۴۹۲۱	-۰/۲۵۱۲	*-۲/۴۵۹۱	۰/۱۹۸۷	*۲/۲۵۱۹
سود فصلی (a)	-۰/۱۹۵۴	*-۴/۱۹۷۴	-	-	-	-
کیفیت کار شریک (b) حسابرسی	۰/۵۲۱۴	*۳/۳۵۶۴	-	-	۰/۲۲۰۹	*۲/۸۴۲۵
سود فصلی* کیفیت کار شریک حسابرسی	-۰/۱۷۴۱	*-۲/۷۷۲۴	-	-	-	-
تغییر حسابرس	-	-	-۰/۲۵۶۷	*-۳/۲۱۵۳	-	-
اهرم مالی	۰/۰۱۳۵	۰/۹۹۴۱	-۰/۴۱۵۷	-۰/۳۳۸۵	۰/۱۹۲۲	**۱/۹۰۱۴
اندازه شرکت	۰/۲۹۸۴	*۴/۰۲۱۴	۱/۲۹۱۷	*۳/۳۳۲۹	۰/۱۴۲۵	*۴/۰۰۲۵
زیان	۱/۱۰۰۴	*۳/۱۸۰۳	۰/۵۴۴۷	*۲/۹۸۹۱	۰/۲۲۷۷	*۳/۴۱۵۶
نسبت جاری	-۰/۲۴۱۹	-۰/۵۰۱۲	-۰/۱۲۰۹	-۱/۲۱۲۵	۰/۰۲۱۶	۰/۱۳۲۸
سرمایه‌گذاری بلندمدت	۰/۳۲۴۱	*۴/۱۱۲۷	۱/۰۰۲۸	*۳/۶۶۵۲	۰/۳۶۹۳	*۲/۸۷۵۶
ریسک	۰/۰۲۵۴	*۳/۰۰۱۲	۰/۱۹۲۱	۰/۱۱۹۷	۰/۰۲۳۸	**۱/۹۲۵۹
ضریب تعیین	۰/۴۶۲۱		۰/۴۵۳۰		۰/۵۴۲۹	
ضریب تعیین تعدیل شده	۰/۴۰۱۵		۰/۳۹۵۴		۰/۴۷۷۱	
آماره دوربین- واتسون	۱/۸۸۵۶		۱/۷۴۵۹		۱/۹۱۰۲	
آماره F	۶/۱۷۲۵		۷/۳۹۸۱		۷/۲۴۵۷	
احتمال آماره F	۰/۰۰۰		۰/۰۰۰		۰/۰۰۰	

* و ** به ترتیب بیانگر معناداری در سطوح ۱٪ و ۵٪ می‌باشند

سطح خطای مربوط به فرض صفر، مبنی بر اینکه تغییر حسابرسی و انتخاب حسابرسی با کیفیت بالاتر منجر به واکنش مثبت بازار نمی‌شود، کوچکتر از ۰/۰۵ است، بنابراین فرض صفر در سطح خطای ۵ درصد رد می‌شود. در نتیجه، تغییر حسابرسی و انتخاب حسابرسی با کیفیت بالاتر منجر به واکنش مثبت بازار می‌شود.

در نهایت، سطح خطای مربوط به فرض صفر، مبنی بر اینکه شرکت‌هایی که توسط شرکای با کیفیت بالای حسابرسی، حسابرسی می‌شوند، تسهیلات دریافتی بالاتری دارند، سطح خطای آن کوچکتر از ۰/۰۵ است، بنابراین فرض صفر در سطح خطای ۵ درصد رد می‌شود. در نتیجه، شرکت‌هایی که توسط شرکای با کیفیت بالای حسابرسی، حسابرسی می‌شوند، مبلغ تسهیلات دریافتی بالاتری دارند.

نتیجه‌گیری

مطابق فرضیه اول پژوهش مبنی بر اینکه در شرکت‌هایی که شرکای حسابرسی با کیفیت کار بالا را بکار می‌گیرند، درآمدها انعکاس بالاتری در قیمت سهام دارند، تایید شده است. بنابراین می‌توان عنوان کرد که حسابرسی با کیفیت منجر به شفافیت مالی و اعتماد بیشتر استفاده‌کنندگان از اطلاعات مالی می‌شود که این خود موجب بالا رفتن موقعیت رقابتی و در نتیجه بالا رفتن درآمد می‌شود. از طرف دیگر شریک حسابرسی با کیفیت میزان عدم تقارن اطلاعاتی و از این رو، مشکلات نمایندگی را کاهش می‌دهد (دالکوئیست و رابرتسون، ۲۰۰۱) زیرا، کیفیت حسابرسی می‌تواند به‌نحو اثربخشی تلاش‌های مدیریت را برای دستکاری حساب‌ها راهبری و کنترل کند (وگت و وو، ۲۰۰۰). شرکای حسابرسی با کیفیت کار بالا تمام تلاش خود را می‌کنند تا وظایف خود را به بهترین نحو ممکن انجام داده و اطمینان منطقی را نسبت به کیفیت گزارشگری مالی، محافظت از منافع سهامداران و افزایش منافع ناشی از سرمایه‌گذاری را در سرمایه‌گذاران ایجاد کنند (یو، ۲۰۰۵). بنابراین، احتمال وقوع رفتارهای فرصت‌طلبانه از جمله استفاده نادرست از دارایی‌ها، برای شرکت‌هایی که توسط شرکای حسابرسی با کیفیت کار بالا رسیدگی می‌شوند، کاهش می‌یابد. با افزایش کیفیت کار شرکای حسابرسی، تصمیمات مدیریتی شرکت به‌نحو مناسبی راهبری شده و اقداماتی در جهت ایجاد اطمینان نسبت به کارایی و اثربخشی استفاده از سرمایه صورت می‌پذیرد و بازده غیرمنتظره ناشی از واکنش بازار نیز به‌منظور کنترل نوسانات و انتظارات سهامداران، کاهش می‌یابد.

شرکای حسابرسی با کیفیت کار بالا با استفاده از تخصص و دانش خود به شرکت‌ها برای دست‌یابی به حداکثر کارایی کمک می‌کنند. این حسابرسان، انگیزه بیشتری برای راهبری و کنترل فعالیت‌های مدیریتی دارند، به نحوی که با افزایش کیفیت کار آنها، کاهش بازده غیر منتظره معنی‌دارتر می‌شود (جیانگ، ۲۰۰۳). نتایج حاصل از این فرضیه با پژوهش‌های جی‌هری و میهو (۲۰۱۹) که بیان می‌کنند مدیران برای کاهش دریافت گزارش حسابرسی منفی از بازده بالاتر چشم‌پوشی می‌کنند، مطابقت دارد. آنها بیان می‌کنند که شرکت‌ها سطح بالای از کیفیت حسابرسی را برای کاهش بی‌اعتمادی اعتباردهندگان طلب می‌کنند، این افزایش تقاضا به نوبه خود باعث افزایش کیفیت کار حسابرسان و شرکای آنها در رقابت با سایر همپیشگان خود می‌شود.

در تأیید فرضیه دوم می‌توان گفت که بخشی از واکنش بازار ناشی از اطلاعات ناقص می‌باشد. در این حالت فروشنده شناخت کافی نسبت به واکنش خریدار به تغییر حسابرسان ندارد. برای نمونه، شناختی نسبت به علت تغییر فروشنده توسط خریدار ندارد. زمانی که خریدار، فروشنده جدیدی را انتخاب می‌کند، عدم قطعیت کاهش می‌یابد زیرا، مشخص می‌شود که خریدار قصد تغییر فروشنده را دارد. بنابراین، یکی از عوامل شکاف در بازار که عامل عدم شناخت است، حذف شده و انتظار می‌رود که قیمت‌ها به سطح مورد انتظار نزدیک‌تر شوند (ویلرس، هایب و ژانگ، ۲۰۱۴). جانستون، بدارد و اترج (۲۰۰۴) به این نتیجه رسیدند که در شرایط رقابتی، با افزایش تلاش برنامه‌ریزی شده بازار حسابرسان، بازده غیرعادی کاهش می‌یابد. بنابراین، انتظار می‌رود که واکنش بازار حسابرسی به هنگام تعویض حسابرسان و انتخاب شریک حسابرسی با کیفیت بالاتر به واقعیت (سطوح پیش‌بینی شده) نزدیک‌تر شوند. نتایج حاصل از این پژوهش با پژوهش واعظ، رمضان احمدی و رشیدی باغی (۱۳۹۲) هماهنگی دارد.

در توجیه نتیجه فرضیه سوم پژوهش می‌توان ابراز داشت که استفاده کنندگان از صورت‌های مالی، از جمله کارشناسان اعتباری بانک‌ها، گزارش‌های حسابرسان نسبت به صورت‌های مالی و کنترل‌های داخلی را در ارزیابی وضعیت و اعتبار مشتریان و تصمیم‌گیری نسبت به اعطای تسهیلات به آنان توجه می‌کنند. ارزیابی‌ها و تصمیماتی که اگر در ست انجام و اتخاذ نشوند، می‌توانند منجر به ایجاد مطالبات معوق در بانک‌ها شوند. رشد مطالبات، هم برای بانک‌ها و هم

برای اقتصاد کشورها تبعات منفی دارد. با افزایش مطالبات معوق، قسمتی از دارایی‌های بانک‌ها بلوکه شده و متعاقب آن با کاهش گردش مطالبات و افزایش دوره وصول مطالبات معوق، بانک‌ها امکان برنامه‌ریزی مؤثر و بهینه را در عمل از دست می‌دهند. بنابراین با افزایش کیفیت کار شریک حسابرسی، ریسک و زمان‌بندی بازپرداخت مطالبات کاهش پیدا کرده و مبلغ تسهیلات اعطایی افزایش می‌یابد. یافته پژوهش با نتایج پژوهش چوی و همکاران (۲۰۱۴) همخوانی دارد.

سرمایه‌گذاران به احتمال زیاد در شرکت‌هایی سرمایه‌گذاری و دادوستد می‌کنند که شفافیت اطلاعاتی داشته و یا قضاوت می‌کنند که دارای شفافیت اطلاعاتی هستند. با افزایش کیفیت حسابرسی، میزان رویت‌پذیری شرکت افزایش می‌یابد و هزینه‌های پردازش اطلاعات عمومی خاص شرکت کاهش می‌یابد، از این رو کیفیت حسابرسی منجر به انعکاس اطلاعات در قیمت‌ها می‌شود. پیشنهاد می‌شود واحدهای تجاری با بکارگیری حسابرسان با کیفیت بالا، دیدگاه سهامداران نسبت به شفافیت اطلاعات را افزایش دهند. افزایش کیفیت حسابرسی منجر به تسهیل تحلیل و شناسایی اطلاعات مالی جهت اجتناب از گزینش نادرست می‌گردد و مانع از تحمیل هزینه‌های مازاد می‌گردد. پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی عوامل درون‌سازمانی از جمله رویکردهای شخصیتی مدیران صاحبکار نیز در مدل‌ها وارد و مورد بررسی قرار گیرد.

منابع

- آذین‌فر، کاوه؛ قدرتی‌زوارم، عباس؛ تیمورپور، سهیلا؛ نوروزی، محمد. (۱۳۹۹). کیفیت حسابداری، سیاست چرخش مؤسسات حسابداری و حق‌الزحمه حسابرس: رویکرد مدل‌سازی معادلات ساختاری. *دانش حسابداری*، ۱۹(۱۷)، ۲۹۰-۲۷۵.
- بهارمقدم، مهدی؛ جوکار، حسین. (۱۳۹۷). اثر تعدیل‌کنندگی کیفیت حسابداری بر تمایلات سرمایه‌گذاران در قیمت‌گذاری سهام. *مطالعات تجربی حسابداری مالی*، ۱۴(۵۷)، ۱۴۶-۱۲۳.
- خانی، ذبیح‌الله؛ رجب‌دوری، حسین؛ صدری، ندا. (۱۳۹۹). رابطه کیفیت حسابداری (اندازه مؤسسه حسابداری، تخصص حسابرس در صنعت و دوره تصدی حسابرس) و حق‌الزحمه غیرعادی حسابرس با اظهارنظر حسابرس نسبت به تداوم فعالیت. *دانش حسابداری*، ۲۰(۷۹).
- زمانی، زهرا؛ سهرابی، زهرا. (۱۳۹۷). بررسی اثر حاکمیت شرکتی و کیفیت حسابداری بر تامین مالی از طریق وام بانکی در شرکت‌های خصوصی. *مدیریت‌داری و تامین مالی*، ۶(۳)، ۱۴۶-۱۳۳.
- احمدی، محمدرضان، جمالی، کامران. (۱۳۹۲). تأثیر کیفیت حسابداری بر بازده آتی سهام شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران. *بررسی‌های حسابداری و حسابداری*، ۲۰(۴)، ۲۰-۱.
- سجادی، سیدحسین؛ کاویانی، مریم؛ رشیدی‌باغی، محسن؛ صبرجو، جلال. (۱۳۹۶). تأثیر چرخش حسابرس در سطح شریک و مؤسسه حسابداری بر کیفیت حسابداری. *علمی-پژوهشی*، ۲۲(۶۹)، ۵۹.
- ۸۰ -
- عباس‌زاده، محمد رضا؛ نصیرزاده، فرزانه؛ پورحسینی، حصار. (۱۳۹۹). بررسی رابطه بین نوسان‌پذیری سود و کیفیت حسابداری در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران. *دانش حسابداری*، ۲۰(۷۸)، ۴۱۹-۳۹۲.
- علوی طبری، سید حسین، بشیری منش، نازنین. (۱۳۹۲). اثر کیفیت حسابداری و تغییر حسابرس بر بازار سرمایه. *دانش حسابداری و حسابداری مدیریت*، ۶(۲)، ۶۵-۷۶.
- واعظ، سید علی؛ رمضان احمدی، محمد؛ رشیدی باغی، محسن. (۱۳۹۳). تأثیر کیفیت حسابداری بر حق‌الزحمه حسابداری شرکت‌های بورسی. *مجله دانش حسابداری مالی*، ۳(۱)، ۱۱۴-۹۲.
- ودیدی، محمد حسین، کاردان، بهزاد، هوشمندزعفرانی، رحمت‌الله. (۱۳۹۷). اثر کیفیت حسابداری بر میزان خطای سود پیش‌بینی شده واحدهای تجاری: معیار رتبه‌بندی حسابرس پژوهش‌های تجربی حسابداری. ۸(۲)، ۱۵۲-۱۳۵.
- Abaszadeh, M., Nasirzadeh, F., & Poorhoseini, H., (2020). Earnings Volatility and Audit Fee in TSE. *Journal of Audit Science*, 20 (78), 392-419. (In Persian).
- Ahmadi, M., Jamali, K. (2014). The Effect of Audit Quality on Future Stock Returns of Listed Companies in Tehran Stock Exchange. *Accounting and*

- Auditing Review, 20 (4), 1-20. doi: 10. 22059/acctgrev. 2014. 36582. (In Persian).
- Azinfar, k., ghodraticovarm, A., Teimorpor, S. & Norozi, M., (2019). The Effect of Mandatory Audit Firm Rotation on Audit Quality and Audit Fees, *Journal of Audit Science*, 19 (77)., 275-290. (In Persian)
- Alavi Tabari, S., & Bashirimanesh, N., (2013). The Effect of the Audit Quality and Auditor Switches on Capital Market. *Journal of Management Accounting and Auditing Knowledge*, 29(6), 65-76 (in Persian).
- Baharmoghaddam, M., & Jokar, H. (2018). The Effect of Moderating Audit Quality on Investor Sentiment in Stock Pricing. *Journal of Management and Accounting School*, 14(57)., 123-146. (in Persian).
- Ball, R., Jayaraman, L. & Shivakumar, S. (2012). Audited financial reporting and voluntary disclosure as complements: A test of the confirmation hypothesis. *Journal of accounting and economics*. 53. 136-166
- Blackwell, D. W.; T. R. Noland, & D. B. Winters. (1998). The value of auditor assurance: Evidence from loan pricing. *Journal of Accounting Research*. 36 (1), 57-70.
- Chambers, D. & Payne, J. (2008). Audit Quality and Accrual Reliability: Evidence from the Pre-and Post-Sarbanes-Oxley Periods. Working Paper. Available at SSRN: <http://ssrn.com>, abstract =1136787
- Charl de Villiers, David Hayb, & Zhizi (Janice) Zhang. (2014). Audit fee stickiness, Electronic copy available at: <http://ssrn.com/abstract=1771045>.
- Choi, J. H., Doogar, R. K., & Ganguly, A. R. (2014). The riskiness of large audit firm client portfolios and changes in audit liability regimes: Evidence from the U.S. audit market. *Contemporary Accounting Research*, 21(4), 747-785.
- Dahlquist, M. & Robertson, G. (2001). Direct foreign ownership, institutional investors, and firm characteristics. *Journal of Financial Economics*, 59, 413-440.
- Demerjian, P. R; Donovan, J. B., & Jennings, J. (2020). Assessing the Accuracy of Forward-Looking Information in Debt Contract Negotiations: Management Forecast Accuracy and Private Loans. *Journal of Management Accounting Research*, 32(1), 79-102.
- Donovan, J.; McMartin, A. S, & Phillips, M. (2019). Does Recognition versus Disclosure Affect Debt Contract Design? Evidence from SFAS 158. Evidence from SFAS, 158.
- European Commission. (2010). Green paper: Audit policy: Lessons from the crisis. Brussels: 13th of October 2010, European Commission, Brussels.
- Firth, M. A. & Smith, A. M. C. (1992). Selection of auditor firms by companies in the issue market. *Applied Economics*, 24, 247-255.
- Francis, J. R. & Wang, W. (2020). Common Auditors and Private Bank Loans. *Contemporary Accounting Research*.
- Francis, J. R. (2011). A framework for understanding and researching audit quality auditing. *A Journal of practice & theory*. 30(2), 125-152

- Goodwin, J. & D. Wu. (2014). Is the effect of industry expertise on audit pricing an office-level or a partner-level phenomenon? *Review of Accounting Studies*. 19 (4), 1532–1578.
- Gul, F. A.; D. Wu, & Z. Yang. (2013). Do individual auditors affect audit quality? Evidence from archival data. *The Accounting Review*. 88 (6), 1993–2023.
- Hay, D & Knechel, W. R. (2010). The Effects of Advertising and Solicitation on Audit Fees. *Journal of Accounting and Public Policy*. 29(1), 60-81.
- Hurley, P. J., & Mayhew, B. W. (2019). Market reactions to a high-quality auditor and managerial preference for audit quality. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*., 38(4), 131-149.
- Johnstone, K. M.; Bedard, J. C., & Ettredge, M. L. (2004). The Effect of Competitive Bidding on Engagement Planning and Pricing. *Contemporary Accounting Research*. 21(1), 25–53.
- Jones, J. (1991). Earnings management during import relief investigations. *Journal of Accounting Research*. 29, 193–228.
- Keller, G., & Warrack, B. (2003). *Statistics for management and economics* (6th ed.). Pacific Grove, CA: Duxbury Press.
- Khani, Z., Rajabdari, H. & Sadri, N., (2020). Does Audit Quality Mediate the Effect of Auditor Tenure, Abnormal Audit Fee and Auditor's Reputation on Giving Going Concern. *Journal of Audit Science*, 20 (79) , 241-258. (In Persian).
- Knechel, W. R.; V. Naiker, & G. Pacheco. (2007). Does auditor industry specialization matter? Evidence from market reaction to auditor switches. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*. 26 (1), 19–45.
- Knechel, W, R., G. V. Krishnan, M. Pevzner, L. B. Shefchik, & U. K. Velury. (2013) audit quality: insights from the academic literature, *auditing: A journal of practice & theory*. 32(special issue): 385-421
- Lee, B. & Roden, D. (2007). Have the Big accounting firms lost their audit quality advantage: evidence from the returns earnings relation, *Journal of Forensic Accounting*, 64(1), 66-73.
- Lee, K.K., Levine, C.B. Audit partner identification and audit quality. *Review of Accounting Studies*. 25, 778–809 (2020).
- Minnis, M. (2011). The value of financial statement verification in debt financing: Evidence from private U.S. firms. *Journal of Accounting Research*, 49 (2): 457–506.
- Nichols, D. R.; D. B. Smith. (1990). The market for audit services, *journal of accounting and economics*. 12(2), 281-308
- Qiang, Q. (2003). Corporate governance and state-owned shares in China listed companies. *Journal of Asian Economics*, 14, 771–783.
- Sajadi, S., Kavyani, M., Rashidibaghi, M , & Sabrjoo, J. , (2017). Audit partner Rotation and Auditing Quality, *Journal of Audit Science*, 22 (69)., 50-89. (in Persian).
- Taylor, Mark H; D. T. Simon, & F. Greg Burton. (1999). A Survey of Audit Service Pricing in South Korea, *Research in Accounting Regulation*. 13, 201-207.
- Teoh, S. H., & T. J. Wong. (1993). Perceived auditor quality and the earnings response coefficient. *The Accounting Review*. 68 (2), 346–366.

- Titman, S., & B. Trueman. (1986). Information quality and the value of new issues. *Journal of Accounting and Economics*. 8 (2): 199–229.
- Teoh, S. H. & T. J. Wong. (1993). Structure: price competition, advertising and the evolution, *The accounting review*. 68(2). 346-366.
- U.S. Senate. (1977). Subcommittee on Reports, Accounting and Management of the Commission on Government Operations. *The Accounting Establishment: A Staff Study*. Washington DC. Government Printing Office.
- Vaez, S. , Ramazan Ahmadi, M. & Rashidibaghi, M. (2014). The effect of audit fees on audit quality in Companies Listed in Stock Exchange. *Journal of Financial Accounting Knowledge*, 1 (1) , 87-107. (In Persian)
- Vadiei, M. , kardan, B. ,& Houahmand Zaferanie, R. (2018). Audit Quality and Earnings Forecast Error: As an Auditor Ranking Criterion. *Empirical Research in Accounting*, 8 (2) , 135-152. doi: 10. 22051/jera. 2017. 10987. 1367. (In Persian)
- Vaus, D. (2002). *Analyzing social science data* (1st Ed.). London: SAGE Publications Ltd.
- Vogt, S., C & Vu, J., (2000). Free cash flow and long run firm value: Evidence from the Value Line Investment Survey. *Journal of Managerial*. 7(2),188-207.
- Watts, R. L., & J. L. Zimmerman. (1986). *Positive Accounting Theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, Inc.
- Xiaodong XU; Xia Wang & Nina Han. (2013). Accounting Conservatism, Ultimate Ownership and Investment Efficiency, Electronic copy available at: <http://ssrn.com/abstract=2103957>.
- Zamani, Z. & Sohrabi, Z. , (2018). The Effect of Corporate Governance and Audit Quality on Bank Loan Financing in Private Companies. , *Journal of Asset Management and Financing*, 6 (3) , 133-146. (In Persian).
- Zerni, M (2012). Audit partner specialization and audit fees: Some evidence from Sweden. *Contemporary Accounting Research*. 29 (1), 312–340.